

Til Arbeids- og inkluderingsminister Marte Mjøs Persen og Kunnskapsminister Tonje Brenna

Vi viser til Mjøs Persens pressekonferanse 28.4, og oppfordringen om å spille inn momenter til ny integreringsmelding.

AD: opplæringstilbud til nyankomne 16-18- åringene:

Med økte ankomsttall til Norge opplever voksenopplæringen og andre kommunale tjenestetilbydere en stor utfordring med opplæringstilbud til nyankomne ungdommer i aldersgruppen 16-18 år. Kommunene har plikt til å tilby skoletilbud til alle i grunnskolealder, og personer som har fylt 18 har rettigheter etter Integreringsloven. **Ungdom i aldersgruppen 16-18 år, er ikke omfattet av Integreringsloven.** I Prop. 107 L (2021-2022) punkt 9.5.1.4 uttrykker regjeringen at ungdommer som er fordrevet fra Ukraina skal integreres i skole på vanlig måte og raskt få et tilbud i videregående opplæring. Det vil i praksis bety at disse ungdommene står i en særstilling sammenlignet med andre nyankomne ungdommer, som må vente på et tilbud som harmonerer med søknadsfristene til videregående opplæring. Vi opplever at fylkeskommunenes valgfrihet til å gi et opplæringstilbud til denne gruppen, utenom søknadsfristen til vgs, gjør at tilbudet til denne elevgruppen er avhengig av hvor i landet man bosettes.

I dag er det i praksis vilkårlig hva slags opplæringstilbud som gis til denne aldersgruppen. Noen kommuner har samarbeid med fylkeskommunen om kombinasjonsklasser, som er et godt tilbud til målgruppen. Andre kommuner har ikke et slikt samarbeid, eller plasser i kombinasjonsklassen gis kun til elever med ungdomsrett (som har vitnemål fra grunnskole i Norge eller hjemlandet). Noen videregående skoler har "velvillige" rektorer som finner løsninger, andre steder sier skoleledelsen at det er fullt. Fylkeskommunene henviser til søknadsfristen (1. februar og 1. mars), og at de kun er forpliktet til å gi tilbud til de som har søkt innen fristen. Dette har ført til at det i kommunene sitter ungdommer mellom 16-18- år uten noen form for opplæringstilbud!

Mange voksenopplæringer har "forbarmet seg" over ungdommen, og laget et tilbud. Tilbudet kan bestå i norskopplæring i grupper sammen med voksne, eller i grunnskoleopplæring for voksne for dem som ikke har dokumentert grunnskole fra hjemlandet. Dette tilbudet gis da også sammen med voksne deltagere. Kommunene får ikke norsktilskudd fordeltakere i aldersgruppen 16-18 år, selv om de lager et tilbud. En stor utfordring med disse løsningene er at elevene ikke får gå i et aldersadekvat læringsmiljø, men må gå med voksne, og ofte med voksne familiemedlemmer. Voksenopplæringer melder om denne elevgruppen synes det er lite motiverende å gå sammen med voksne. Vi vet at læringsmiljø er viktig for inkludering, integrering og motivasjon. Manglende følelse av inkludering kan føre til utenforskap, og på sikt frafall. Ungdommene rapporterer om større grad av negativ sosial kontroll når de må gå sammen med voksne.

Viken fylkeskommune sendte 26.11.22 et brev til alle kommuner i Viken. Der skriver de blant annet: *Vi er kjent med at flere kommuner har etterlyst bedre kommunikasjon og samhandling med fylkeskommunen om tilbud til aldersgruppen 16-19 år. Fylkesrådet har bedt om en sak som redegjør for fylkeskommunens robusthet og kapasitet i sine tjenester som berøres av bosetting og integrering av flyktninger i kommunene. Politisk ledelse*

er klar på at fylkeskommunen skal bruke sitt handlingsrom for å bidra til kommunenes arbeid med integrering og kvalifisering.

Brevet ble sendt ut i november 2022, ni måneder etter at flyktningstrømmen til Norge økte eksplosivt. Pr. mai 2023 har ikke kommunene fått noen beskjed fra fylkeskommunene om hvilke tilbud de vil opprette for den aktuelle aldersgruppen til høsten. Det er riktignok opprettet noen flere plasser i kombinasjonsprogram på nye steder, men kapasiteten i allerede eksisterende program er ikke økt i takt med det økte behovet som følger av flyktningstrømmen til kommunene.

Pr medio mars 2023 var det 50 søkere til 30 plasser i kombinasjonsprogrammet ved Hønefoss videregående skole i Viken. Hønefoss videregående skole tar imot ungdommer fra flere kommuner, deriblant Ringerike kommune. Ringerike kommune har per medio mars kun bosatt 1/6 av det antall flyktninger kommunen har anmodning om for 2023. Derfor er det stor sannsynlighet for at det i løpet av året vil komme mange flere i målgruppen. Det samme gjelder for andre av landets kommuner som bosetter flyktninger.

Summen av dette er en utfordrende situasjon, som trenger et sterkere fokus, og som reiser spørsmål som vi trenger svar på:

1. Hvem har ansvaret for opplæring av 16-18-åringene som ikke har søkt innen fylkets søknadsfrister, fordi de ikke hadde kommet til landet da søknadsfristen gikk ut? Vi trenger også svar på hva man gjør med de ungdommene som har søkt, men ikke fått plass fordi det "er fullt". Hvem har ansvaret?
2. I forslaget til ny opplæringslov ser vi ikke at det er gjort endringer, slik at det kommer tydelig frem hvem som har ansvar for å gi opplæring til målgruppa ungdommer fra 16 til 18 år. Det er vår sterke anbefaling at fylkeskommunen, ved de videregående skolene, får ansvaret for alle ungdommer fra 16 år, uavhengig av om de har ungdomsrett eller ikke. Ungdommer må få lære sammen med andre ungdommer! Eksempler på gode og velfungerende ordninger finnes i Larvik (Thor Heyerdahl videregående skole) og Ringerike (Hønefoss videregående skole) blant flere.

Det er avgjørende at det er løpende inntak for ungdommer som kommer gjennom året. Vil fylkeskommunen legge til rette for det?

3. HK-dir har adressert spørsmålet om hvilken læreplan 16-18-åringene skal følge; FOV sin læreplan, eller læreplanen for Kunnskapsløftet, LK20? IKVO ønsker en avklaring på hvilken læreplan 16-18-åringene skal følge i god tid før 2024, slik at opplæringsstedene kan forberede seg godt.

MVH

S. Vibeche Holte, styreleder Interesseorganisasjonen for kommunal voksenopplæring

Kontakt oss på www.ikvo.no, eller Facebook: IKVO- interesseorganisasjon for kommunal voksenopplæring

